

RIGISNICA

Poslovenil
P. Hugolin Sattner.

V NOVOMESTU 1883.
Tiskal in založil J. Krajec.

Bilo je poleti. Solnce je cel dan hudó pripekalo. Na večer je sedela Mara, revna vdova, pri odpertem oknu svoje tesne izbice, in zerla tje po sadnem vertu, ki je obdajal njeno kočico. Trava, v jutro pokošena, se je v enem dnevu popolnem posušila; že je spravljena v kopice, ter daje prijetno in krepilno vonjavo (duh) od sebe. Solnce je že davno zatoniло; tudi večerna zarja je zginola. Zato je pa mesec priplaval na jasno nebo, in razsvetlil okolico sè svojo čarobno lučjo. Poleg vdove je stal njen sinček, šestleten deček — Tinček. Videlo se je, da je vdova trudna od dolgotrajnega dela in da želi počiti. Ali njo je težila še ena boleost, ki je bila huje od telesne onemoglosti. Na mizi je stala večerja, polna skleda mleka, in v mleko je bil zdrobljen kruh. Mara je zavžila par žlic, več ni mogla. Tudi Tinče, videti mater žalostno, ni dosti jedel. Ko je ta še jokati jela, položi kar žlico na mizo, in tiho stoji poleg okna.

Mara je postala vdova, koj ko je sneg skopnel in je nastopila prijazna pomlad. Njen mož je

bil gotovo najbolj marljivi hišni oče, kar jih je bilo v vasi. S pridnostjo in varčnostjo si je toliko prihranil, da si je mogel kupiti omenjeno kočo z lepim sadnim vertom okoli. Ali na hišci je bilo nekaj dolga. Rajni je na vertu zasadil obilo mladih drevese, ki so prinašala že mnogo lepega sadja. V zakon je vzel Maro, vbogo vaško siroto, ki ni imela dote, pač pa je bila dobro izrejena in v celi vasi je slovela za pošteno, pobožno in pridno deklé. Njun zakon je bil prav srečen. Prišla je vročinska bolezen in mož je moral tudi umreti. Mara mu je stregla z vso ljubeznjivostjo, ali kmalu po njegovi smerti je tudi ona zbolela, in malo da ne umerla.

Se vé, da bolezen stane denar, in Mara je tudi ubožala. Pa še nekaj hujega je imelo priti. Márin mož je preje služil pri Kerčán-u, najboga-tejšemu posestniku v vasi; in ker se je vedno dobro obnašal, posodil mu je Kerčán tri sto goldinarjev za nakup hiše, s to pogojo, da bo vsako leto petindvajset goldinarjev v denarji povernii, ravno toliko pa z delom odslužil. Mož je vsako leto svojo dolžnost vestno opravil, in vse poplačal, le za to leto je ostalo še petdeset goldinarjev dolga.

Zgodi se, da tudi Kerčán umrè za vročinsko belezniho. Njegov zet, ki je vse podedoval, najde med zapuščino dolžno pismo za tri sto goldinarjev. Ker rajni Kerčán ni nikoli govoril o tem dolgu, mislil je dedič, da je še vse plačati, zatoraj tirja vdovo za ta denar. Prestrašena Mara zaterjuje, da je rajni mož razen petdesetih goldinarjev že vse poplačal; pa to ni nič pomagalo. Mladi gospodar jo je imenoval lažnjivko in jo tožil pri

sodnji. Spričati ni mogla, da bi bil dolg res že skoro poplačan, zatoraj je sodnija sklicala dolžno pismo za veljavno. Dedič bi bil rad imel denar, a ker Mara ničesa ni imela, sklenila je sodnija prodati kočo in saden vert. Mara je klečé prosila odloga in Tinče je klečal zraven nje; pa zastonj. Pred eno uro tedaj je zvedla, da se ima kočá že nasledni dan prodati. To je vzrok, da sedi danes nema pri oknu, in mile pogleduje zdaj proti jasnemu nebu, zdaj zopet na malega sinčka. To je uzrok, da toči grenke solzé.

„Ljubi Bog“, misli si, „tedaj sem danes poslednjikrat sušila travo na vertu! In Tinče je danes zadnjikrat pobiral slive pod drevjem, ki ga je oče za njega zasadil! Morda danes slednjikrat prenočujeva v tej preljubljeni izbi! Vedi Bog, čigava bo hiša jutri osorej. Morda naju precej odpodé iz nje. Bog zna, kje bova jutri prenočila; morda celó pod milim nebom!“ — Tako je premišljevala in glasno ihtela.

V tem se ji približa Tinče, ki se doslej ni ganil z mesta, in pravi tudi jokaje: „Ljuba mati, ne jokajte tolikanj, sicer mi težkó dé z vami govoriti. Ne veste, kaj so oče djali, predenj so tamle umerli: „Ne jokajte“, djali so; „Bog je oče vdov in sirot; prosite ga v sili, on vam bo pomagal.“ Kaj ne, da so tako djali?“

„Dobro si zapomnilo, ljubo dete; ravno tako so djali dobri oče.“

„Zakaj pa tolikanj jokate? Prosite Bogá, pa vam bo pomagal. Ko sva bila z očetom v gojzdu, sem se v vsaki sili k njim zatekel. Sem bil lačen,

ali se mi je tern zaderl v nogo, šel sem k njim; dali so mi kruha, ali so mi tern izdrli. Jaz mi-slim, da tudi Bog rad pomaga; saj ni tako terdega serca, kakor oni bogati mož, pred katerim sva oba klečala in milosti prosila, pa bi naju bil kmali čez prag pahnil. Ali morda mislite, da Bog ni bogat? Bogatejši je od Kerčana. Glejte mesec in vse zvezde so njegove. Oče so pogostokrat pravili, da je cel svet Božji. Čemu bi toraj jokali in skerbili. Prosiva Boga, gotovo nama pomaga. Vi začnite, jaz bom pa pomagal.“

„Prav imaš, blago dete“, reče Mara, in že je bolj potolažena. Oba skleneta roké k molitvi in vpreta oči v nebó. Mara moli glasno, deček pa govori za njo.

„Nebeški Oče! Glej tú ubogo mater z detetom! V veliki sili sva, na svetu ne najdeva pomoči. Pa ti imaš usmiljeno sercé! Saj si sam djal: Kličite me v nadlogah, in vam bom pomagal. Glej k tebi pribežimo! Ne daj nas pahniti iz te kočé! Če pa po svoji neskončni modrosti pripustiš, da nas preženejo z očetove dedovine, o tedaj nam odkaži drug kotiček na prostorni zemlji, in tolaži naše sercé, ko bo žalovalo slovó jemaje od priljubljene hiše!“

Dalje govoriti ni mogla, jok ji je zaperl glas. Tinček je še imel sklenjene roké, pa naenkrat jih razklene in kaže tje proti oknu, rekoč: „Oj mati, pogledjte! Kaj pa je to? mala lučica je, zvezdica je! Sedaj plava skozi okno. Oj, kako lepo se sveti; nekako zeleno se sveti, še lepše, kot večernica. Zdaj plava tje pod stropom! Kaj je to?“

„To je kresnica, ljubi Tinče; po dnevi se nam vidi le majhen, neznaten hrošč, po noči pa tako lepo sveti.“

„Jaz bi ga rad vjel. Ali nič ne peče tista luč?“ —

„Le vjemi ga, nič ti ne stori žalega. Vidiš, božja vsegamogočnost se ti pokaže tudi na tem neznatnem hrošču.“

Tinče je pozabil zdaj na žalost; skakal je za kresnico zdaj pod mizo, zdaj pod stol. Ravno je roko stegnil, da bi jo vlovil, oj — v tem hipu se skrije živalica za veliko omaro, ki je stala ob steni. Zerl je za omaro in djal: „Vidim jo dobro, kresničico, tam le se derži na steni, pa roka mi je prekratka, da bi jo zamogel prijeti. Zdi se, kakor bi mesec sijal za omaro, tako zelo se sveti.“

„Le poterpi“, pravi vdova, „bode že spet prilezla izza omare.“

Tinče čaka — čaka; ker pa le nič ni, prosi mater prav lepo: „Mati! Posezite vi za omaro, ali jo pa malo odmaknite, da kresnico vjamem!“

Mara ustane in odmakne omaro, deček pa vzame kresnico od zidú in jo ogleduje v roki. Gotovo je imel večji veselje s kresnico, kakor bogatinec z najgoršim biserom.

Mara je pa nekaj družega opazila. Ko je namreč omaro odmaknila, padlo je na tla, kar je bilo obtičalo med njo in med zidom. Pobere — in z veselim glasom zaupije: „O Bog! Zdaj smo pa rešeni nadloge! Tinče! To je lanski koledar, kterege že dolgo, dolgo iščem. Ko sem bila bolna, stregli so mi tuji ljudje, in mislila sem, da so mi

ga ti zapravili. Zdaj se bo pokazalo, da je dolgo do tega leta poravnano, zakaj oče so v ta koledar vse natanko zapisavali. Kdo bi bil pač mislil, da tiči za omaro, ktere Bog vé kako dolgo nismo več premaknili!“

Govori in prižiga luč. Potem pregleda liste, in najde, kar je rajni konec minolega leta zapisal, da od tri sto ostane dolga le še petdeset goldinarjev. Bilo je tudi zaznamovano, koliko in kedaj je to leto odslužil, kar je bilo zgovorjenega. K sklepu pa je bil še rajni Kerčan z lastno rokó zapisal: „Na praznik Matere božje v adventu sva z Matijo Rožičem sklenila račune; on mi ostane dolžan le še 50 gl. (reci petdeset goldinarjev).“

Mara je od veselja stisnila Tinčeta na sercé in zaklicala: „Oj Tinče! Bodi hvaležen Bogú! Zakaj ostala bova v najni hišici, nobeden naju ne bo podil iz nje!“

„Kaj ne“, pobaha se Tinče, „to sem jaz naredil; ko bi vas ne bil prošil, da omaro odmaknete, ne bi bili našli koledarja; tičal bi še dalje za njo.“

Mara je za trenutek obmolnila, potem pa reče: „Tinče, to je Bog naredil! On je poslal kresničico v izbo, in mi tako rekoč luč prižgal, da sem našla te listine. Bog vse vodi in prav stori. Božja previdnost očitno vlada nad nami. Nobena reč se ne primeri, ampak vse se zgodi po božji naredbi, ali dopustljivosti. Niti las ne pade z naše glave, da bi Bog ne vedel. Pomni to, dokler bo deš živel, in zaupaj v Bogá, posebno, kadar te nadloga tare. Bog nam lahko pomaga, kakor nam je to pot pomagal po tem bornem červičku.“

Tinče se je podal k počitku; Mara pa to noč od veselja ni spala. Komaj je dan nopočil, že jo vidimo na cesti, šla je v mesto k sodniku. Sodnik je poklical dediča, ki je kmalu prišel. Mož je priterdil, da je to res pisal njegov rajni tast, toda močno se je sramoval svojega prejšnega vedenja. Sodnik je odločil, da ima dedič vdovo odškodovati, ker ji je toliko sramote in žalosti prizadjal. Ta se tudi ni branil.

Ko pa je vdova povedela o kresnici in od znanega nam prigodka, djal je sodnik: „To je roka božja; Bog vam je vidno pomagal.“

Mladi Kerčan je ginjen poslušal; solza mu stopi v oči in on reče: „Res je tako. Bog je Oče vdov in sirot. Odpustite, da sem terdo z vami ravnal, bila je pomota. Za odškodnino vam podarim onih petdeset goldinarjev, ki bi jih imeli še plačati; in če vam bo kedaj kaj majnkalo, oglasite se pri meni. Zakaj, kdor v Bogá zaupa, ta ima najholjšo zaslonbo. Ko bi se kedaj zgodilo, da bi jaz ubožal, ali da bi moja žena vdova postala in otroci sirote, o tedaj naj tudi nam Bog pomaga, kakor je vam pomagal!“

Na to reče sodnik: „Zaupajte terdno vánj, in bodite vedno pošteni, kakor ta vdova, potem bo božja pomoč vsikdar pri vas!“